

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יו.

עין משפט
גד מצוה

מז א מיי פ"ע מהל
מעשר הלכה ג:
מז ב מיי פ"ע מהל א:
מז ג מיי פ"ע מהל
מחלות אקרות הל'
כא סגמ לאוין קלז טו"ש"ע
י"ד סי' ק ספי"ח א:
מז ד ה מיי פ"ח מהל'
מעשה קרבנות הל' ה
סגמ לאוין שבה:
מז ו מיי פ"ע מהל'
מעשר שני הל' ה
סגמ לאוין רסד:
מז ז מיי פ"י מהל'
קרבן פסח הל' א
סגמ לאוין שבו:
מז ח מיי פ"ט מהל'
נא ט מיי פ"ח מהל'
גב י מיי פ"ח מהל'
מחטת הל' א סגמ
לאוין קסה טו"ש"ע י"ד סי'
לכז ספי"ח ו:
גב כ מיי פ"ט מהל'
ופט"ו מהל' סגמריין
הל' ד ופ"ח הל' ז ופ"ח
מהל' עברה הלכה ז ופ"ח
מהל' מנחות ע"ג הל' ג:
גד ל מיי פ"ע מהל'
בכורים הל' ג ופ"ח ז
סגמ לאוין רס:
גה מ מיי פ"ח מהל'
מנשה קרבנות הל' ד
סגמ לאוין שבו:
גו ז מיי פ"ח מהלכות
בכורות הל' טו סגמ
לאוין שבו:
גז ט מיי פ"ח מהל'
מעשה קרבנות הל' ה
סגמ לאוין שבה:

תורה אור השלם
1. לא תוכל לאכל
בשעריך מעשר דגןך
ותירשך ודבוקך וזבבת
בקרך וצאנך וכל נדריך
אשר תדר ונדבתיך
ותרומת דך:
דברים יב יז

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה קדשים
וכו' מעשר שני הא תנא:
(ב) תוס' ד"ה ודבנו וכי'
לדבנו ד"ה קא אמרי
וכי' אורי לך מיהא:

הגהות הגר"א
[א] גמ' דע"מ. ס"ל
דע"מ:

ורבנן בריית נשמה חשבה חמה לא חשובה. תימה לדפוס גיד
הנשה (תולין דף ק"א. וטו.) וספ' אמרינן שאני גיד דצריה הוא
ולא צטיל ואע"ג דלית ביה נשמה וי"ל דהכי קאמר שאני גיד דצריה
הוא וכיון דלתיא מצריית נשמה שפיר הו"א צריה ולא נראה דהא
נצלה דקא אחי מצריית נשמה
ואעפ"כ לא הו"א צריה אלא על כרחך
הטעם תלוי דכל שאווד שמו
כשנתחך הוי צריה ויחא מנצילה
שאני אוודת שמה שלפעמים אף
כשנתחכה קורין אותה נצילה ולכן
לא הוי צריה אצל גיד אווד שמו על
ידי שנתחך אצל ק"ק י' מ' מאי קאמר
הכא בריית נשמה חשבה חמה
ט"למא דלדבנו דר"ש (ט) אמרי לדידן
אפילו נמי אית ביה נשמה לא הוי
צריה אלא לדידן דצריה הוא אורי
לי מיהא דכיון דליכא נשמה דבעלה:
למאי

לקיש כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו הנה אמר להם ר' שמעון אי אתם מודים
לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהוא כברייתא אמר
להן אף חמה אחת כברייתא חמה אין קמה לא לדבריהם קאמר להו לדידי
אפילו קמה נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת דחמה אחת כברייתא ורבנן בריית
נשמה חשבה חמה לא חשובה תניא כותיה דרבי ירמיה (ט) רבי שמעון אומר
כל שהוא למכות לא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **בתנאי** האוכל בכורים
עד שלא קרא עליהם יקדשי קדשים חוץ לקלעים יקדשים קלים ומעשר שני
חוץ לחומה והשובר את העצם בפסח הטהור ה"ז לוקה ארבעים אבל
המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים והנוטל אם על הבנים
רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח והכמים אומרים משלח ואינו לוקה זה
הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה: **גמ'** אמר
רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתא אבל חכמים אומרים
לכורים הנחה מעכבת בהן קריאה אין מעכבת בהן ולימא זו דברי רבי
שמעון סתימתא הא קא משמע לן דרבי עקיבא כרבי שמעון סבורא ליה
מאי ר' שמעון דתניא ותרומת ידך אלו בכורים אמר רבי שמעון מה בא
זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הקל ומה מעשר
הקל אוכלן חוץ לחומה לוקה בכורים לא כל שכן הא לא בא הכתוב אלא
לאוכל מבכורים עד שלא קרא עליהן שהוא לוקה ונדבתיך זו תודה
ושלמים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה
קל וחומר ממעשר הא לא בא הכתוב אלא לאוכל בתודה ובשלמים
לפני זריקה שהוא לוקה ובכורות זה הבכור אמר ר' שמעון מה בא זה
ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לפני זריקה ק"ו מתודה
ושלמים הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מן הבכור אפי' לאחר זריקה שהוא
לוקה בקרבן וצאנך זו חטאת ואשם אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו
אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר
מתודה ושלמים אם לאחר זריקה קל וחומר מבכור הא לא בא הכתוב
אלא לאוכל מחטאת ואשם אפילו לאחר זריקה חוץ לקלעים שהוא
לוקה נדריך זו עולה אמר ר"ש מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה
ק"ו ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר מתודה ושלמים אם לאחר זריקה
ק"ו מבכור אם חוץ לקלעים קל וחומר מחטאת ואשם הא לא בא הכתוב
אלא

ללקמן דשמעין לר' שמעון זה דלית ליה כי מתינתן דקרייה מעכבא זהו: **מאי ר' שמעון.** היכא שמענא ליה דלמך הכי: **ספומם**
יד. ספיה דהאי קרא הוא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגןך ותירושך ויהכרך ובכורות צקך ולאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתיך
ותרומת ידך ודרש ר' שמעון לקרא מספיה לרשיה דאי הוה דרש ליה מרשיה לקפיה לא מדרש ליה כי האי גוונא ולקמיה
מפרשינא ליה: **ספומם ידך** אלו בכורים. דכתיב (דברים טו) ולקח הכהן הטעם מידך: **אם לאוכל** חוץ לחומה לאסור כדמשמע
קרא לא תוכל לאכול בשעריך וגו': **קל וחומר ממעשר הקל.** שהרי כתיב בתחלת המקרא מעשר דגןך. ולקמיה מפרש מאי חומר
דבכורים ממעשר: **עד שלא קרא עליהן.** ארמי אווד אצי דאם אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לאסור אחר הראוי להם: **לפני זריקה**
שואו לוקה. דאם אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכן שזו אסור החמור שאתה יכול לתמו לענין לאו שאין זו אזהרה מפורשת
במקום אחר אלא עשה בלבד (ש"ס י"ב) ודם וזבחיך ישפך והדר והצבר תאכל [פסחים ע"ו]: **קל וחומר מסודה ושלמים.** ולקמיה מפרש מאי חומריה
דבכור מתודה ושלמים: **אפילו לאחר זריקה שואו לוקה.** אם זו הוה שאין הבכור נאכל אלא לכהנים וזו היא אזהרתו ובמקום אחר עשה הוא
דלשכתן זה אף צבור שור וגו' ובשרם יהיה לך וגו' (בבבב"ר י"ח): **אם לאוכל לאחר זריקה.** והוא זר קל וחומר מבכור. ולקמיה מפרש
מאי חומרה דחטאת מבכור: **חוץ לקלעים.** ואזהרה עשה מנינו זה במקום אחר (ויקרא ו) במקום קדוש תאכל בזהל מועד:
לאוכל

קורא ואין לרדף להפריש. דכיון שקרא עליו שם יאל הכרי מתורת
טבל ושאר המעשרות הוא לרדף להפריש על כרחך לפי שצריך
להפריש ממעשר ראשון תרומת מעשר וליתנה לכהן שהיא צמיחה
לזרים ומעשר שני לרדף להעלותו לירושלים ולאכלו: **רצנן סברי ודאי**
טביל. לפיכך ספיקו לרדף להולילו
מיד ספק טביל: **לא נהשדו.** דממונא
הוא אין זו אסור אכילה אלא גול
עניים ואיזה לגול עניים לא חייש:
אפרושי מפרושי ליה. לאפקושי טבילה
נהי דמעשר ראשון לא מפריש דסבר
אי מפרשינא ליה צעניא לאפרושי
תרומת מעשר מיינה שהוא צמיחה
וניתנה לכהן ומעשר שני נמי אי
מפרשינא ליה צעניא אסוקיה ומיכליה
צירושלים: **מחלוקת נחטה.** שהיא
כצרייתה: **כך מחלוקת צו.** דקסבר
ר' שמעון כלל האסורין כל שהוא
למכות ולא אמרו כזית אלא לענין
קרבן על שגגת כרת והלכה למשה
מסיני היא: **בתנאי** עד שלא קרא
עליהן. ארמי אווד וגו' ובגמרא ליק
היכן הוזהר: **קדשי קדשים חוץ**
לקלעים. או שאכל קדשי קדשים
בזמן משכן חוץ לקלעים ובגמרא
מפרש היכן מזהר: **קדשי קלים**
חוץ לחומה. אזהרה מלא תוכל לאכול
בשעריך וגו' וכן מעשר שני. ובגמרא
פריך מעשר שני (א) תנא ליה לעיל
מעשר שני והקדש שלא נפדו והיינו
שאכלו חוץ לחומה בלא פדיון:
המותר בטבור אינו לוקה. דלמך
לעיל) זה הכתוב ליתן עשה אחר לא
תעשה כו': **השובר.** עלם בטמא
כדלמרינן בפסחים (דף ק"ג ע"ב) ועלם
לא תשברו צו' כשבר ולא בפסול: **לוקה**
ואינו משלח. קסבר שלח מעיקרא
משמע ואין כאלו שניתק לעשה
דלע"ג דכתיב שלח משלח אחר לא
תקח לאו למימרא דאם לקחת שלח
אלא לא תקח אלא שלחנה קודם
לקיחה: ותכמים אומרים משלח ואינו
לוקה. קסברי שלח אחר לקיחה
משמע ולא שניתק לעשה הוא:
גמ' זו דברי ר' עקיבא. מתינתן
דקמיני בכורים קרייה מעכבא זהו
ר' עקיבא היא שהיה רגיל רבי לקטום
דצריי במשנה פסחם כזמה מקומות
והכי שמיע ליה לר' יוחנן דלית ליה
לר' עקיבא קרייה מעכבא בצורים:
הנחה. לפני המוצא מעכבת צהן
דשנה זה קרא (דברים טו) והניחו
לפני וגו' (ש"ס) והנחתו לפני וגו':
ונימא זו דברי ר' שמעון. דהוי ליה
לאיתויי סיעתא למילתיה (ט) מתינתן

ואינו צריך להפריש.
אלא טקן עיניו צלז זה
ואמר מלאן אתי טבל
ואוכלו הוא בעלמא,
דהמולא מחבירו עליו
הראיה, דלמך תשאל לעני
איתי רביה דלא הפריש
עם הארץ והיינוא לך הפריש
אמרינן בפרק במעשר
דטוה (מת.) מעשר
הראש ומעשר עני השעיה
(תולין ט"ג.) כל שפירש
בכל האסורין, למכות.
במחלוקת, לא אמרו
כדית. הלכה למשה מסיני
אלא לענין קרבן.
דשגגת כרת (שבועות כא)
וכאכילה כל שהוא עובר
בלאו (תולין י"ח).
המותיר בטבור. (פסח
טוה) וכבר (שבועות א)
אפילו בטבור וכל שכן
בטמא (שם ופסחים ט"ג.
ט"ד). **השובר בטמא**
אינו לוקה. לא הוזהר
משום לא תמורו ולא צוה
בטמא משום לא תשברו
(פסחים ט"ג.) לוקה אחר
משלח. דלמרינן לע"ג
עבר (תולין קמ"א) קסבר
שלח מעיקרא משמע. לא
תקח האם אלא שלחנה
קודם לקיחה, ואע"ג
דכתיב בתר לא תקח, לאו
למנינא דאם לקחת שלח
ויחוי לאו שניתק לעשה,
אלא לאו שקדמה עשה הוא
(דע"ל טו.) משלח ואינו
לוקה. קסברי שלח אחר
לא תקח משמע דכתיב,
והוא ליה שניתק לעשה לאו
לקחת שלח (ש"ס). זה
הכלל בו אין חייבין
עליה. אלא יקיים העשה
ויפטר (ש"ס) אלא אם כן לא
קיימו מן כדי צבור לתמן
דמי קיימו ולא קיימו, אלא
משלח מן כדי צבור ואינו
לוקה, ואם לא שלח לוקה,
וצריך לשלח אחר לקיחה
משמע, ותמן דמי בטלו
ולא צטלו, בני עד שחטוט
אזתה ולי לא לא לך (תולין
קמ"א). ותרומת ידך אלו
בכורים. דכתיב הכי די
ולקח הכהן הטעם מידך
(פסחים ט"ז) דבעי הנהת
מקום דכתיב ושמת בטמא
ולכל, והאם אשמעין
עשה והכא אשמעין
אזהרה לאו לאוכל בנבולין,
לדילוי תרומה ממש קדשי
הגבול הוא ולא בני חומה
(יבמות ע"ב).